

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 16 juni 2011*

I mål C-484/07,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Rechtbank 's-Gravenhage (Nederländerna) genom beslut av den 22 oktober 2007, som inkom till domstolen den 31 oktober 2007, i målet

Fatma Pehlivan

mot

Staatssecretaris van Justitie,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano samt domarna J.-J. Kasel (referent), A. Borg Barthet, E. Levits och M. Berger,

* Rättegångsspråk: nederländska.

generaladvokat: E. Sharpston,
justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 15 april 2010,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Pehlivan, genom P.H. Hillen, advocaat,

- Nederländernas regering, genom C. Wissels, M. de Mol och B. Koopman, samtliga i egenskap av ombud,

- Tysklands regering, genom M. Lumma och J. Möller, båda i egenskap av ombud,

- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av W. Ferrante, avvocato dello Stato,

- Europeiska kommissionen, genom G. Rozet och M. van Beek, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 8 juli 2010 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7 första stycket första strecksatsen i associeringsrådets beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utveckling av associeringen (nedan kallat beslut nr 1/80). Associeringsrådet inrättades genom avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet, vilket undertecknades den 12 september 1963 i Ankara av Republiken Turkiet, å ena sidan, och av medlemsstaterna i EEG och gemenskapen, å andra sidan. Avtalet ingicks, godkändes och bekräftades för gemenskapens räkning genom rådets beslut 64/732/EEG av den 23 december 1963 (EGT 1964, 217, s. 3685).

- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Fatma Pehlivan, turkisk medborgare, och Staatssecretaris van Justitie (statssekreterare vid justitieministeriet, nedan kallad Staatssecretaris) angående dels återkallelse av det uppehållstillstånd som hon hade beviljats, dels ett förfarande för utvisning från Nederländerna som hon har varit föremål för.

Tillämpliga bestämmelser

Associeringen EEG-Turkiet

- 3 Artikel 59 i tilläggsprotokollet, vilket undertecknades den 23 november 1970 i Bryssel och vilket ingicks, godkändes och bekräftades i gemenskapens namn genom rådets förordning (EEG) nr 2760/72 av den 19 december 1972 (EGT L 293, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 1, s. 130), har följande lydelse:

”Inom de områden som omfattas av detta protokoll får Turkiet inte beviljas en förmånligare behandling än den som medlemsstaterna beviljar varandra på grundval av Fördraget om upprättandet av gemenskapen.”

- 4 I avsnitt 1 i kapitel II i beslut nr 1/80, vilket kapitel har rubriken ”Sociala bestämmelser”, behandlas ”frågor avseende anställning och fri rörlighet för arbetstagare”. Detta avsnitt omfattar artiklarna 6–16 i beslutet.
- 5 I artikel 6.1 i beslut nr 1/80 föreskrivs följande:

”Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 7 om familjemedlemmars rätt till anställning har en turkisk arbetstagare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat

— rätt att efter ett års reguljär anställning i denna medlemsstat få sitt arbetstillstånd förnyat hos samma arbetsgivare om han har anställning,

- rätt att efter tre års reguljär anställning, och med förbehåll för den företrädesrätt som tillkommer arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, i denna medlemsstat inom samma yrke anta erbjudanden om anställning från valfri arbetsgivare som görs under normala förhållanden och som registrerats hos arbetsförmedlingen i denna medlemsstat,

- rätt att efter fyra års reguljär anställning i denna medlemsstat utöva valfri avlönad verksamhet.”

6 Artikel 7 i beslut nr 1/80 har följande lydelse:

”När en turkisk arbetstagare tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat har dennes familjemedlemmar, under förutsättning att de har fått tillstånd att förena sig med honom,

- rätt att efter minst tre års laglig bosättning i den medlemsstaten, och med förbehåll för den företrädesrätt som tillkommer arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, anta erbjudanden om anställning,

- rätt att efter minst fem års laglig bosättning i den medlemsstaten utöva valfri avlönad verksamhet.

Barn till turkiska arbetstagare som har genomgått en yrkesutbildning i värdmedlemsstaten kan, oavsett hur länge de har varit bosatta i den medlemsstaten, anta erbjudanden om anställning i den medlemsstaten, på villkor att en av föräldrarna har varit reguljärt anställd i åtminstone tre år i sagda medlemsstat.”

7 Artikel 14 i samma beslut har följande lydelse:

”1. Bestämmelserna i detta avsnitt är tillämpliga med undantag för begränsningar som grundas på hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och folkhälsan.

2. Detta avsnitt påverkar inte rättigheter och skyldigheter som följer av nationell lagstiftning eller av ömsesidiga avtal mellan Turkiet och gemenskapens medlemsstater, såtillvida dessa inte tillhandahåller några förmånligare bestämmelser för sina medborgare.”

Den nationella lagstiftningen

8 Lagen om allmän översyn av utlänningslagen (Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet) av den 23 november 2000 (Stb. 2000, nr 495, nedan kallad Vw 2000) trädde i kraft den 1 april 2001. Samma dag trädde även 2000 års utlänningsdekret (Vreemdelingenbesluit 2000, Stb. 2000, nr 497, nedan kallat Vb 2000) och utlänningsförordningen (Voorschrift Vreemdelingen 2000, Stcrt. 2001, nr 10) i kraft i Nederländerna. I utlänningscirkuläret från år 2000 (Vreemdelingencirculaire 2000, nedan kallat Vc 2000) har Staatssecretaris förklarat hur Vw 2000 och Vb 2000 är avsedda att tillämpas.

9 Artikel 14 i Vw 2000 har följande lydelse:

”1. Ministern får

- a) bevilja, avslå eller inte behandla en ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd,
- b) bevilja, avslå eller inte behandla en ansökan om att förlänga giltighetstiden för ett sådant uppehållstillstånd,
- c) ändra ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av ändrade omständigheter, antingen på begäran av innehavaren eller ex officio,
- d) återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd,

...

2. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas i förening med begränsande villkor som rör skälen för vistelsens godkännande. Även andra villkor kan kopplas till uppehållstillståndet. Bestämmelser om begränsande villkor och andra villkor kan fastställas genom eller med stöd av allmänna förvaltningsbestämmelser.

3. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas för högst fem på varandra följande år. Uppehållstillståndets giltighetstid och förlängning av uppehållstillståndets giltighetstid fastställs genom allmänna förvaltningsbestämmelser.”

10 Artikel 18.1 i Vw 2000 har följande lydelse:

”En ansökan om förlängning av giltighetstiden för ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i den mening som avses i artikel 14 kan avslås om

...

c) utlänningen har angett felaktiga uppgifter eller undanhållit uppgifter, då dessa uppgifter skulle ha lett till att den ursprungliga ansökan skulle ha avslagits,

...

f) de begränsande villkor som är förenade med uppehållstillståndet eller något annat villkor kopplat till uppehållstillståndet inte har uppfyllts,

...”

11 Enligt artikel 19 i Vw 2000 kan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd återkallas på de grunder som anges i artikel 18.1 i samma lag.

12 Enligt artikel 3.24 i Vb 2000 kan det tidsbegränsade uppehållstillstånd som avses i artikel 14 i Vw 2000 förenas med ett villkor om återförening med en familjemedlem till en nederländare eller till en utlänning som är lagligen bosatt i den mening som avses i Vw 2000 och som inte är den berördes make eller dennes registrerade eller

ej registrerade partner eller minderåriga barn. Detta gäller under förutsättning att utlänningen enligt Staatssecretaris bedömning faktiskt tillhör och redan i ursprungslandet faktiskt tillhörde familjen till den person som utlänningen avser att vistas hos, och det skulle utgöra en orimligt hård åtgärd att skilja nämnda person och utlänningen åt.

13 I artikel 3.51 i Vb 2000 föreskrivs följande:

”1. Tidsbegränsat uppehållstillstånd, i den mening som avses i artikel 14 i Vw 2000, som är förenat med ett begränsande villkor för förlängning av vistelsen kan beviljas för utlänningar som har vistats i Nederländerna sedan tre år tillbaka och därvid har innehaft ett uppehållstillstånd av följande skäl:

a) familjeåterförening eller familjebildning med en person som innehar permanent uppehållstillstånd,

...”

14 Enligt artikel 3.52 i Vb 2000 kan det tidsbegränsade uppehållstillstånd som avses i artikel 14 i Vw 2000, förenat med ett begränsande villkor för ”förlängning av vistelsen”, utfärdas i andra fall än dem som avses bland annat i artikel 3.51, närmare bestämt till en utlänning som vistas lagligen i Nederländerna i den mening som avses i Vb 2000, under förutsättning att Staatssecretaris bedömer att det på grund av särskilda personliga omständigheter inte kan krävas att utlänningen lämnar Nederländerna.

- 15 I Vc 2000 redogörs även för de nederländska myndigheternas politik i samband med tillämpningen av beslut nr 1/80. I B11/3.5 i Vc 2000, i dess lydelse vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet, anges bland annat följande avseende artikel 7 i beslut nr 1/80:

”Preciseringar i fråga om följande begrepp: ’Familjemedlemmar’: den turkiske arbetstagarens make samt släktingar i rakt nedstigande led som är under 21 år eller är beroende av arbetstagaren för sin försörjning och arbetstagarens och dennes makes släktingar i rakt uppstigande led som är beroende av dem för sin försörjning ...

’Laglig bosättning’: Detta begrepp innebär att familjemedlemmen rent faktiskt ska bo tillsammans med den turkiske arbetstagaren under en oavbruten period på tre eller fem år Vid beräkning av en sådan period ska sådana kortvariga avbrott av sammanboendet räknas in som inte innefattar en avsikt att sammanboendet ska upphöra, till exempel då någon avlägsnar sig från den gemensamma bostaden under en rimlig period och på godtagbara grunder eller om någon ofrivilligt vistas i sitt ursprungsland under mindre än sex månader ...”

- 16 Vad gäller förlängning av familjemedlemmars vistelse föreskrivs bland följande i B11/3.5.1 i Vc 2000:

”... i de nationella bestämmelserna om familjeåterförening och familjebildning ... ges familjemedlemmar i regel rätt att arbeta. Bestämmelserna går därigenom längre än skyldigheterna enligt beslut nr 1/80. Vidare innebär den nationella lagstiftningen att en minderårig familjemedlem, som i egenskap av minderårig är innehavare av ett uppehållstillstånd för familjeåterförening med en person med permanent uppehållstillstånd, efter ett år ska tilldelas ett självständigt tillstånd till förlängning av vistelsen om den minderåriga familjemedlemmen så begär ...

'Tre års laglig bosättning': Efter tre års laglig bosättning gäller den allmänna regeln att familjemedlemmar till en turkisk arbetstagare som tillhör den reguljära arbetsmarknaden, vilka av familjeåterföreningsskäl har fått uppehållstillstånd i Nederländerna för att förena sig med den turkiske arbetstagaren, har fritt tillträde till valfri avlönad verksamhet. Den omständigheten att familjemedlemmen är född i Nederländerna, och därför inte har behövt ansöka om tillstånd att av familjeåterföreningsskäl förena sig med den turkiska arbetstagaren i Nederländerna, saknar härvid betydelse ..."

- 17 Den sistnämnda preciseringen i Vc 2000 innebär att det fria tillträdet till arbetsmarknaden, såsom det definierats i artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80, enligt nederländsk rätt är huvudregeln efter en period av laglig bosättning i tre år. Denna bestämmelse, som är förmånligare för en turkisk arbetstagares familjemedlemmar, utgör ett undantag från artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80. Denna förmånligare bestämmelse ska alltid tillämpas.

- 18 Dessutom kan ovannämnda familjemedlemmar efter att i tre år ha varit lagligen bosatta i Nederländerna ansöka om uppehållstillstånd för egen räkning för förlängning av vistelsen. Detta uppehållstillstånd ger dem fritt tillträde till valfri avlönad verksamhet.

- 19 Efter att ha varit lagligen bosatt i Nederländerna i tre år är en familjemedlems uppehållstillstånd med tillämpning av artikel 7 i beslut nr 1/80 inte längre förenat med några villkor. Den omständigheten att den turkiske arbetstagaren efter utgången av denna treårsperiod inte längre tillhör den reguljära arbetsmarknaden eller att familjebanden har upphört har inte längre någon betydelse för familjemedlemmens rätt till vistelse. Denna regel gäller oberoende av om familjemedlemmen har ett uppehållstillstånd för egen räkning eller inte.

20 I B2/8.3 i Vc 2000, i dess lydelse vid tiden för omständigheterna i det nationella målet, föreskrivs följande:

”Uppehållstillstånd beviljas inte om det myndiga barnet inte faktiskt tillhör eller inte redan i ursprungslandet faktiskt tillhörde sina föräldrars familj. Med ’faktiskt tillhör familjen’ avses att

- familjebanden existerade redan i utlandet,
- barnet är känslomässigt och ekonomiskt beroende av föräldrarna, och detta beroende existerade redan i utlandet, och att
- utlänningen bor tillsammans med sin förälder eller sina föräldrar.

Det myndiga barnet anses inte längre faktiskt tillhöra familjen om det faktiska familjebandet kan anses ha upphört. Detta ska alltid anses vara fallet om en eller flera av följande omständigheter råder:

- Utlänningen integrerar sig varaktigt i en annan familj och den person som utlänningen avser att vistas hos har inte längre något (reellt) ansvar för honom eller henne.
- Utlänningen integrerar sig varaktigt i en annan familj och den person som utlänningen avser att vistas hos står inte längre för utlänningens kostnader för utbildning och omvårdnad.

- Utlänningen har egen bostad och står själv för sitt underhåll.

- Utlänningen bildar en egen familj genom att ingå äktenskap eller genom att inleda ett förhållande.

- Utlänningen har det ekonomiska eller faktiska ansvaret för ett inom- eller utom-äktenskapligt barn, ett placerat eller adopterat barn eller andra familjemedlemmar som är beroende av utlänningen för sin försörjning ...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- ²¹ Det framgår av handlingarna i det nationella målet att Fatma Pehlivan föddes i Turkiet den 7 augusti 1979 och att hon den 11 maj 1999 tilläts resa in i Nederländerna i syfte att återförenas med sina föräldrar, varav minst en redan tillhörde den reguljära arbetsmarknaden i Nederländerna.
- ²² Av detta skäl beviljade Staatssecretaris klaganden den 1 augusti 1999 ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, med verkan från och med den 9 augusti 1999. Upphållstillståndet var förenat med ett villkor om ”återförening med familjen i vid bemärkelse, hos föräldrarna”. Upphållstillståndets giltighetstid förlängdes sista gången till och med den 24 juli 2003.
- ²³ I målet är det ostridigt att Fatma Pehlivan från och med den 12 augusti 1999 bodde i sina föräldrars hem i Nederländerna under mer än tre års tid.

- 24 Den 22 december 2000 gifte sig Fatma Pehlivan i samband med en kortvarig vistelse i Turkiet med en turkisk medborgare. Inte förrän den 3 maj 2002 informerade hon dock utlänningsmyndigheten om äktenskapet, vilket registrerades den 1 juli 2002 av den behöriga myndigheten i Fatma Pehlivans hemkommun.
- 25 Paret fick en son den 30 mars 2002.
- 26 Enligt Fatma Pehlivan kom hennes make till Nederländerna år 2002 som chaufför för en turkiskregistrerad långtradare. Han ansökte om uppehållstillstånd i nämnda medlemsstat. Till följd av ett beslut om avslag på denna ansökan utvisades han från Nederländerna. Enligt Fatma Pehlivan bodde han med henne och hennes föräldrar i familjens hem i nio månader från och med juni 2002.
- 27 Den 10 februari 2004 upplöste en turkisk domstol äktenskapet mellan Fatma Pehlivan och hennes make.
- 28 Den 1 april 2005 lämnade Fatma Pehlivan sina föräldrars hem och flyttade med sin son till en annan adress i Nederländerna.
- 29 Genom beslut av den 13 oktober 2003 återkallade Staatssecretaris Fatma Pehlivans uppehållstillstånd, med retroaktiv verkan från och med den 22 december 2000, det datum då hon hade gift sig. Beslutet om återkallelse motiverades med att det faktiska familjebandet mellan föräldrarna och Fatma Pehlivan enligt nederländsk rätt ansågs ha upphört genom äktenskapet.

- 30 De nederländska myndigheterna drog härav slutsatsen att Fatma Pehlivan bara hade varit lagligen bosatt i Nederländerna till och med den 22 december 2000, alltså mindre än tre år. Detta innebar att hon inte längre med framgång kunde göra gällande tillämpning av artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 och, följaktligen, att hon skulle utvisas.
- 31 Eftersom Fatma Pehlivan hade fortsatt att bo hos sina föräldrar även efter den 22 december 2000 och eftersom hennes situation enligt beslut nr 1/80 inte vid någon tidpunkt hade påverkats av äktenskapet, lämnade hon den 7 november 2003 in en begäran om omprövning av utvisningsbeslutet mot henne. Denna ansökan föranledde inte någon ändring av beslutet, och hon överklagade därför detsamma till Rechtbank 's Gravenhage den 29 december 2005, med yrkande om bland annat uppskov med verkställigheten av utvisningsbeslutet.
- 32 Enligt den nationella domstolen är det utrett att Fatma Pehlivans far ska anses vara en turkisk arbetstagare i den mening som avses i beslut nr 1/80 och att han tillhör den reguljära arbetsmarknaden i värdmedlemsstaten.
- 33 Det är enligt den nationella domstolen vidare ostridigt mellan parterna i det nationella målet att Fatma Pehlivan från och med den 12 augusti 1999 rent faktiskt bodde tillsammans med sina föräldrar under en oavbruten period om minst tre år.
- 34 Rechtbank 's-Gravenhage fann att utgången i målet är beroende av om sistnämnda omständighet räcker för att Fatma Pehlivan ska anses uppfylla villkoret i artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 om tre års laglig bosättning i värdmedlemsstaten, i vilket fall hon med framgång kan göra gällande sina rättigheter enligt

denna bestämmelse. Nämnda domstol beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

- ”1) a) Ska artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 tolkas på så sätt att denna artikel ska tillämpas om en familjemedlem under tre år rent faktiskt bor tillsammans med en turkisk arbetstagare utan att de nationella myndigheterna under dessa tre år ifrågasätter familjemedlemmens rätt till vistelse?
- b) Utgör artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 hinder för att en medlemsstat under dessa tre år beslutar att rättigheterna enligt denna bestämmelse ska gå förlorade om den berörda familjemedlemmen ingår äktenskap, även om familjemedlemmen bor kvar hos den turkiske arbetstagaren?
- 2) Utgör artikel 7 första stycket första strecksatsen [i beslut nr 1/80] eller någon annan bestämmelse och/eller princip i gemenskapsrätten hinder för att behöriga nationella myndigheter, efter det att perioden på tre år har löpt ut, retroaktivt ifrågasätter utlänningens rätt till vistelse på grundval av personens egenskap av familjemedlem eller på grundval av frågan huruvida familjemedlemmen har varit lagligen bosatt under dessa tre år?
- 3) a) Är det för svaren på ovannämnda frågor relevant om utlänningen avsiktligt eller oavsiktligt har underlåtit att tillhandahålla uppgifter som enligt nationell lagstiftning är av betydelse för rätten till uppehållstillstånd? Om svaret är ja-kande, på vilket sätt?

- b) Har det någon betydelse om dessa uppgifter har framkommit under treårsperioden eller först efter det att denna period har löpt ut? (Härvid måste det beaktas att de behöriga nationella myndigheterna, efter det att uppgifterna har framkommit, eventuellt måste företa ytterligare (och mer detaljerade) undersökningar innan de kan fatta ett beslut.) Om svaret är jakande, på vilket sätt?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande anmärkningar

- 35 Det framgår av beslutet om hänskjutande att Rechtbank 's-Gravenhages begäran om förhandsavgörande avser en situation i vilken en turkisk medborgare som, i egenskap av barn och således familjemedlem till två migrerande turkiska medborgare, av vilka åtminstone en tillhörde den reguljära arbetsmarknaden i Nederländerna, har fått tillstånd att förena sig med sina föräldrar i värdmedlemsstaten med stöd av bestämmelsen om familjeåterförening i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80.
- 36 Den nationella domstolen har konstaterat att Fatma Pehlivan har bott tillsammans med sina föräldrar under en oavbruten period om mer än tre år. De nederländska myndigheterna har emellertid senare återkallat hennes rätt till vistelse i värdmedlemsstaten på grund av att hon ingick äktenskap före utgången av den treårsperiod som föreskrivs i artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80. Nämnda myndigheter har härvid grundat sig på nationell rätt, enligt vilken det faktiska familjebandet mellan ett myndigt barn och dess föräldrar anses upphöra om barnet ingår äktenskap, eftersom barnet då inte längre är känslomässigt och ekonomiskt beroende

av föräldrarna. Detta innebär att barnet i ett sådant fall inte längre har rätt till uppehållstillstånd av familjeåterföreningsskäl.

- 37 Domstolen ska under dessa omständigheter först och främst pröva huruvida en turkisk medborgare som befinner sig i en sådan situation som Fatma Pehlivan med framgång kan grunda sin rätt på artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80. Denna fråga överensstämmer i sak med den första tolkningsfrågan.
- 38 Det ska härvid fastställas huruvida artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 kan tolkas på så sätt att den omständigheten att en familjemedlem till en turkisk migrerande arbetstagare, vilken familjemedlem har fått tillstånd att vistas i en medlemsstat av familjeåterföreningsskäl, ingår äktenskap före utgången av den treårsperiod som föreskrivs i denna bestämmelse per automatik innebär att familjemedlemmen inte längre ska anses lagligen bosatt i värdmedlemsstaten i den mening som avses i bestämmelsen. Det ska även prövas huruvida medlemsstaten som en följd därav har rätt att tillämpa sådan nationell lagstiftning som den som beskrivits ovan i punkt 20 angående uppehållstillstånd på en sådan turkisk medborgare som i det nationella målet, när det har konstaterats att hon under hela treårsperioden rent faktiskt har bott hos sina föräldrar.

Den första tolkningsfrågan

- 39 För att kunna besvara den första tolkningsfrågan såsom den har avgränsats i de två föregående punkterna erinrar domstolen om att artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 har direkt effekt. Detta innebär att de turkiska medborgare som denna bestämmelse är tillämplig på har rätt att göra bestämmelsen gällande vid domstolarna i medlemsstaterna i syfte att förhindra tillämpningen av nationella bestämmelser som strider mot nämnda bestämmelse (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den

17 april 1997 i mål C-351/95, Kadiman, REG 1997, s. I-2133, punkt 28, och av den 22 december 2010 i mål C-303/08, Bozkurt, REU 2010, s. I-13445, point 31).

- 40 Såsom följer redan av lydelsen i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 förutsätter förvärvet av de rättigheter som föreskrivs i denna bestämmelse att två kumulativa villkor är uppfyllda. För det första ska den berörda personen vara familjemedlem till en turkisk arbetstagare som redan tillhör den reguljära arbetsmarknaden i värdmedlemsstaten. För det andra ska de behöriga myndigheterna i denna stat ha beviljat den berörda personen tillstånd att förena sig med nämnda arbetstagare där (se domen i det ovannämnda målet Bozkurt, punkt 26). Såsom angetts ovan i punkterna 21–23 är det i förevarande fall utrett att Fatma Pehlivan uppfyllde dessa villkor.
- 41 Med hänsyn till att nämnda villkor är uppfyllda återstår att pröva, vid tillämpningen av artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, om den berörda turkiska medborgaren har varit lagligen bosatt i värdmedlemsstaten under en viss period (se, bland annat, dom av den 7 juli 2005 i mål C-373/03, Aydinli, REG 2005, s. I-6181, punkt 29).
- 42 Sådana perioder av bosättning som avses i de två strecksatserna i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 förutsätter emellertid, för att de inte ska förlora sin ändamålsenliga verkan, att de familjemedlemmar till en turkisk arbetstagare som har fått tillstånd att återförena sig med honom eller henne i värdmedlemsstaten har en motsvarande rätt till vistelse (se domarna i de ovannämnda målen Kadiman, punkt 29, och Bozkurt, punkterna 31 och 36). Att inte bevilja en sådan rätt skulle i själva verket innebära att det tillstånd att återförena sig med arbetstagaren som den berörda medlemsstaten har beviljat en familjemedlem till en turkisk migrerande arbetstagare förlorade sin mening liksom att den möjlighet som den berörda personen på detta sätt fått att bosätta sig i värdmedlemsstaten förnekades.

- 43 En familjemedlem till en turkisk arbetstagare som, i likhet med Fatma Pehlivan, uppfyller de två villkor som domstolen har erinrat om ovan i punkt 40 och som sedan mer än tre år tillbaka är lagligen bosatt i värdmedlemsstaten innehar följaktligen med nödvändighet en rätt att vistas i nämnda medlemsstat som grundar sig direkt på nämnda bestämmelse.
- 44 Såvitt gäller det krav i artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 angående laglig bosättning före utgången av den inledande treårsperioden, följer det av domstolens fasta praxis att de ord som används i bestämmelserna i beslut nr 1/80 är unionsrättsliga begrepp som, för att det ska kunna säkerställas att bestämmelserna tillämpas på samma sätt i medlemsstaterna, måste tolkas på ett enhetligt sätt i Europeiska unionen. Vid tolkningen ska de aktuella bestämmelsernas anda och syfte samt det sammanhang i vilket de ingår beaktas (se, bland annat, dom av den 30 september 1997 i mål C-98/96, Ertanir, REG 1997, s. I-5179, punkt 59, och av den 30 september 2004 i mål C-275/02, Ayaz, REG 2004, s. I-8765, punkterna 39 och 40).
- 45 I överensstämmelse med det övergripande syftet med beslut nr 1/80, vilket är att inom det sociala området förbättra det system som gäller till förmån för turkiska arbetstagare och deras familjemedlemmar för att gradvis genomföra fri rörlighet för arbetstagare (se, bland annat, dom av den 16 mars 2000 i mål C-329/97, Ergat, REG 2000, s. I-1487, punkt 43), är avsikten med det system som inrättats särskilt av artikel 7 första stycket i samma beslut att skapa gynnsamma villkor för familjeåterförening i värdmedlemsstaten. I ett första skede, före utgången av den inledande treårsperiod som föreskrivs i första strecksatsen i nämnda bestämmelse, syftar bestämmelsen till att främja anställning och underlätta vistelsen för den turkiska migrerande arbetstagare som redan lagligen vistas i värdmedlemsstaten genom att möjliggöra närvaron av arbetstagarens familjemedlemmar. I ett andra skede stärker den andra strecksatsen den turkiska migrerande arbetstagarens familjemedlemmars ställning genom den möjlighet som bestämmelsen medför till självständigt tillträde till arbetsmarknaden i medlemsstaten så att de kan skapa sig en självständig ställning i förhållande till den migrerande arbetstagaren och så att familjens varaktiga integrering i värdmedlemsstaten främjas (se domen i det ovannämnda målet Bozkurt, punkterna 33 och 34 samt där angiven rättspraxis).

- 46 Domstolen har härav dragit slutsatsen att familjemedlemmen i princip, såvida det inte föreligger legitima skäl för motsatsen, rent faktiskt måste bo tillsammans med den migrerande arbetstagaren så länge som han eller hon själv saknar rätt att tillträda arbetsmarknaden, med andra ord till dess att den treårsperiod som avses i artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 har löpt ut (se domen i det ovan nämnda målet Bozkurt, punkt 35). I likhet med vad domstolen fann i punkterna 42 och 44 i domen i det ovan nämnda målet Kadiman, skulle det endast kunna förhålla sig annorlunda om objektiva skäl motiverade att familjemedlemmen inte bodde tillsammans med den migrerande turkiska arbetstagaren i värdmedlemsstaten.
- 47 Domstolen har i detta sammanhang preciserat, med hänsyn såväl till det huvudsakliga syftet med som till andan i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, att den familjeåterförening som har rättfärdigat familjemedlemmens inresa i värdmedlemsstaten konkret måste visas genom familjemedlemmens oavbrutna närvaro hos arbetstagaren, vilken närvaro ska ta sig uttryck i att de bor tillsammans, fram till dess att familjemedlemmen efter tre år ges rätt att föra en tillvaro oberoende av den förälder som gjorde det möjligt för honom eller henne att komma in i värdmedlemsstaten (se domen i det ovan nämnda målet Ergat, punkt 36).
- 48 Domstolen har även tolkat artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 på så sätt att bestämmelsen inte utgör hinder för att värdmedlemsstaten gör familjemedlemmens rätt till vistelse under de tre första åren beroende av villkor som ska säkerställa att familjemedlemmens närvaro i medlemsstaten är förenlig med andan i och syftet med artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 (domen i det ovan nämnda målet Kadiman, punkt 33).
- 49 Med syfte att fastställa den exakta innebörden av denna tolkning erinrar domstolen om logiken i det system som ligger till grund för artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 såsom det har inrättats av avtalsparterna.

- 50 Det framgår tydligt av domstolens praxis att det första tillståndet att resa in i en medlemsstat för en familjemedlem till en turkisk arbetstagare som redan tillhör den reguljära arbetsmarknaden i denna stat i princip regleras uteslutande av medlemsstatens nationella rätt. Denna befogenhet tar sig uttryck i det tillstånd som de behöriga nationella myndigheterna utfärdar till den berörda personen att förena sig med arbetstagaren (se domen i det ovannämnda målet Ayaz, punkterna 34 och 35).
- 51 Av rättspraxis framgår också att en medlemsstat efter utgången av den treårsperiod som föreskrivs i artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 inte längre får uppställa några villkor för vistelsen för en familjemedlem till en turkisk arbetstagare (se domen i det ovannämnda målet Ergat, punkt 38, och dom av den 11 november 2004 i mål C-467/02, Cetinkaya, REG 2004, s. I-10895, punkt 30).
- 52 Vad gäller det mellanliggande skedet ska värdmedlemsstaten under perioden på tre år från och med den berörda familjemedlemmens ankomst till värdmedlemsstaten anses ha vissa befogenheter att reglera den berörda personens vistelse, vilka dock inte är obegränsade.
- 53 Såsom framgår av själva ordalydelsen i punkt 33 i det ovannämnda målet Kadiman, har värdmedlemsstaten enbart rätt att förena den turkiska arbetstagarens familjemedlems vistelse med villkor som syftar till att säkerställa uppfyllandet av det mål som eftersträvas med artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 genom att se till att den berörda personens bosättning i landet inte strider mot andan i och syftet med artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, såsom dessa framgår av punkt 45 ovan.
- 54 Under dessa tre år saknar familjemedlemmar till den berörda turkiska arbetstagaren således i princip, med förbehåll för sådana förmånligare bestämmelser som avses i artikel 14.2 i beslut nr 1/80, rätt att föra en självständig tillvaro genom att utöva ett

yrke. Familjeåterföreningen, som gör det möjligt för den turkiska arbetstagare som är anledningen till familjemedlemmarna beviljas rätt till inresa i värdmedlemsstaten att vistas där tillsammans med sin familj, är mot denna bakgrund det enda skäl som rättfärdigar vistelsen i nämnda stat under treårsperioden i fråga.

- 55 Värdmedlemsstaten har följaktligen rätt att kräva att den berörda familjemedlemmen rent faktiskt fortsätter att bo tillsammans den migrerande turkiska arbetstagaren under den inledande treårsperioden.
- 56 Medlemsstaten har däremot inte rätt att införa lagstiftning av annan art än den som följer av beslut nr 1/80 eller att föreskriva andra villkor än dem som anges i nämnda beslut. Enligt domstolens fasta praxis följer det nämligen, såväl av unionsrättens företräde som av den direkta effekten av en bestämmelse som artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, att medlemsstaterna saknar rätt att ensidigt ändra tillämpningsområdet för reglerna om gradvis integrering av turkiska medborgare i värdmedlemsstaten, och de har heller inte rätt att vidta åtgärder som kan utgöra ett hinder för den rättsliga ställning som turkiska medborgare uttryckligen har tillerkänts genom bestämmelserna om associeringen mellan EEG och Turkiet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 juni 2000 i mål C-65/98, Eyüp, REG 2000, s. I-4747, punkterna 40 och 41, av den 19 november 2002 i mål C-188/00, Kurz, REG 2002, s. I-10691, punkterna 66–68, och av den 4 februari 2010 i mål C-14/09, Genc, REU 2010, s. I-931, punkterna 36–38).
- 57 Den lagstiftning som är aktuell i det nationella målet är emellertid av just denna karaktär. Bestämmelser såsom dem i B2/8.3 i Vc 2000 är långt ifrån begränsade till föreskrifter om att familjemedlemmen till den migrerande turkiske arbetstagaren rent faktiskt måste bo tillsammans med nämnda arbetstagare under de tre första åren av vistelsen i värdmedlemsstaten. I dessa bestämmelser föreskrivs nämligen bland annat att redan den omständigheten att ett myndigt barn gifter sig eller inleder ett förhållande ska anses innebära att det faktiska familjebandet upphör. Denna lagstiftning ger alltså de nationella myndigheterna rätt att per automatik återkalla uppehållstillståndet

för en familjemedlem som befinner sig i en sådan situation, även om den berörda personen också efter giftermålet bor hos den turkiska arbetstagaren.

- 58 Domstolen konstaterar således att lagstiftning av denna karaktär uppenbart överskrider gränserna för de åtgärder som värdmedlemsstaten har rätt att vidta enligt beslut nr 1/80. Sådana villkor som nämnts i föregående punkt återfinns inte på något sätt i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, vars lydelse tvärtom är allmän och ovillkorlig. De finner inte heller något stöd i bestämmelsens anda.
- 59 Vad gäller situationen för en sådan familjemedlem som Fatma Pehlivan har den nationella domstolen konstaterat följande: Under perioden från och med Fatma Pehlivans ankomst till Nederländerna år 1999 till och med den 1 april 2005, då hon lämnade föräldrarnas bostad för att bosätta sig på en annan adress, lämnade hon inte vid något tillfälle sina föräldrars hem för att bosätta sig någon annanstans. Vidare vistas föräldrarna lagligen i värdmedlemsstaten och minst en av dem tillhör den reguljära arbetsmarknaden i denna stat.
- 60 Det framgår således av de uppgifter som domstolen har haft tillgång till att Fatma Pehlivan i förevarande fall har vistats i värdmedlemsstaten under en oavbruten period på mer än tre år, helt i överensstämmelse med såväl kraven i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 som syftet med bestämmelsen, vilket är familjeåterförening.
- 61 Det ska under dessa omständigheter anses att Fatma Pehlivan hela tiden har varit lagligen bosatt i Nederländerna, i den mening som avses i nämnda bestämmelse. Under

förhållanden som dem i det nationella målet har Fatma Pehlivan rätt till vistelse i värdmedlemsstaten alltså inte i någon mån påverkats av det äktenskap som hon ingick före utgången av den treårsperiod som föreskrivs i den första strecksatsen i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80. Äktenskapet medförde i detta fall nämligen inte att Fatma Pehlivan upphörde att rent faktiskt bo tillsammans med den turkiske arbetstagare som var anledningen till att hon av familjeåterföringsskäl hade beviljats inresa till medlemsstaten i fråga.

- 62 Denna tolkning är i övrigt konsekvent med domstolens fasta praxis av vilken det framgår att det bara finns två fall i vilka familjemedlemmar till en turkisk arbetstagare vilka uppfyller villkoren i artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 kan förlora de rättigheter som de tillerkänns enligt denna bestämmelse, nämligen antingen om den migrerande turkiska medborgarens närvaro i värdmedlemsstaten, på grund av hans eller hennes personliga uppförande, utgör en faktisk och allvarlig fara för den allmänna ordningen, den allmänna säkerheten eller folkhälsan, i den mening som avses i artikel 14.1 i samma beslut, eller om den berörde utan legitima skäl lämnar denna stat under avsevärd tid (se, bland annat, domen i de ovannämnda målet Bozkurt, punkt 42 och där angiven rättspraxis).
- 63 Härav följer närmare bestämt, i likhet med vad domstolen redan har slagit fast och i motsats till vad som föreskrivs i den aktuella nationella lagstiftningen, att den omständigheten att den berörde vid tidpunkten för tvisten är myndig inte påverkar de rättigheter som han eller hon har förvärvat enligt artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 (se, för ett liknande resonemang, bland annat domen i det ovannämnda målet Ergat, punkterna 26 och 27, och dom av den 16 februari 2006 i mål C-502/04, Torun, REG 2006, s. I-1563, punkt 28 och där angiven rättspraxis).
- 64 Av det ovan anförda följer att den omständigheten att en familjemedlem till en turkisk arbetstagare har ingått äktenskap före utgången av den treårsperiod som föreskrivs i artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 under förhållanden som dem i det nationella målet är utan betydelse för familjemedlemmens fortsatta rätt till vistelse, under förutsättning att han eller hon under hela denna period rent faktiskt

bor tillsammans med ovannämnda arbetstagare. Den berörda medlemsstaten hade i det aktuella fallet således inte rätt att återkalla den rätt till vistelse som Fatma Pehlivan har enligt unionsrätten. Det ankommer på de nationella domstolarna att tillämpa unionsrätten i dess helhet och skydda de rättigheter som enskilda har förvärvat enligt denna rätt genom att underlåta att tillämpa sådana bestämmelser i medlemsstatens nationella lagstiftning som eventuellt strider mot unionsrätten (se domarna i de ovannämnda målen Eyüp, punkt 42, och Kurz, punkt 69).

⁶⁵ Slutligen ska det preciseras att tolkningen i föregående punkt inte är oförenlig med kraven i artikel 59 i tilläggsprotokollet, undertecknat den 23 november 1970. Av skäl som är analoga med dem som anfördes av domstolen i punkterna 62–67 i dom av den 18 juli 2007 i mål C-325/05, Derin (REG 2007, s. I-6495), i punkt 21 i dom av den 4 oktober 2007 i mål C-349/06, Polat (REG 2007, s. I-8167), och i punkt 45 i det ovannämnda målet Bozkurt, kan situationen för familjemedlemmen till en turkisk migrerande arbetstagare nämligen inte jämföras med situationen för en familjemedlem till en medborgare i en medlemsstat, på grund av de påtagliga skillnader som finns mellan deras respektive rättsliga ställning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 2010 i mål C-462/08, Bekleyen, REU 2010, s. I-563, punkterna 37, 38 och 43).

⁶⁶ Av det ovan anförda ska den första tolkningsfrågan därför besvaras enligt följande: Artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 ska tolkas på följande sätt:

- Den ska anses utgöra hinder för en medlemsstats lagstiftning enligt vilken en familjemedlem, som vederbörligen har beviljats tillstånd att förena sig med en turkisk arbetstagare som redan tillhör den reguljära arbetsmarknaden i denna stat, förlorar sin rätt till vistelse av familjeåterföreningsskäl enligt ovannämnda bestämmelse bara för att familjemedlemmen i myndig ålder ingår äktenskap, vilket gäller även om han eller hon fortsätter att bo tillsammans med nämnda arbetstagare under de tre första åren av sin vistelse i värdmedlemsstaten.

- En turkisk medborgare som i likhet med klaganden i det nationella målet omfattas av nämnda bestämmelse kan med framgång göra gällande sin rätt till vistelse i värdmedlemsstaten med stöd av bestämmelsen även om han eller hon ingår äktenskap före utgången av den tremånadersperiod som föreskrivs i bestämmelsen i fråga, dock under förutsättning att nämnda medborgare under hela denna period rent faktiskt har bott tillsammans med den migrerande turkiska arbetstagare som var anledningen till att han eller hon beviljades rätt att resa in i nämnda medlemsstat av familjeåterföreningsskäl.
- 67 Med hänsyn till svaret på den första frågan saknas det anledning att besvara den nationella domstolens övriga tolkningsfrågor.

Rättegångskostnader

- 68 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 7 första stycket första strecksatsen i beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utveckling av associeringen, vilket antogs av associeringsrådet, vilket inrättades genom avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet, ska tolkas på följande sätt:

- Den ska anses utgöra hinder för en medlemsstats lagstiftning enligt vilken en familjemedlem, som vederbörligen har beviljats tillstånd att förena sig

med en turkisk arbetstagare som redan tillhör den reguljära arbetsmarknaden i denna stat, förlorar sin rätt till vistelse av familjeåterföreningsskäl enligt ovannämnda bestämmelse bara för att vederbörande i myndig ålder ingår äktenskap, vilket gäller även om han eller hon fortsätter att bo tillsammans med nämnda arbetstagare under de tre första åren av sin vistelse i värdmedlemsstaten.

- En turkisk medborgare som i likhet med klaganden i det nationella målet omfattas av nämnda bestämmelse kan med framgång göra gällande sin rätt till vistelse i värdmedlemsstaten med stöd av bestämmelsen även om han eller hon ingår äktenskap före utgången av den tremånadersperiod som föreskrivs i bestämmelsen i fråga, dock under förutsättning att nämnda medborgare under hela denna period rent faktiskt har bott tillsammans med den migrerande turkiska arbetstagare som var anledningen till att han eller hon beviljades rätt att resa in i nämnda medlemsstat av familjeåterföreningsskäl.

Underskrifter